

Verwondering in schoolmoestuin

Schooltuinen kunnen het natuurgevoel van kinderen vergroten, zo is uit onderzoek gebleken. Op basisschool Op De Horst in de gemeente Groesbeek weten ze dat als geen ander. Sinds drie jaar tuinieren ze met groep 5 en 6 in de schoolmoestuin naast het Voedselbos Ketelbroek. „Het is het ontsteken van een vuurtje in het bewustzijn van het kind dat er zonder natuur geen leven is”, zegt meester Henk Visser.

Tekst Wendy Bakker | Beeld Paulien Varkevisser

Elke donderdag lopen de kinderen uit groep 5 en 6 van basisschool Op De Horst naar het ruim 800 m² grote terrein naast het Voedselbos Ketelbroek van Wouter van Eck en Pieter Jansen. Daar wacht vrijwilliger opa Toon ze op. Gedurende twee uur neemt hij ze mee in de wereld van het zaaien, wieden, verzorgen en oogsten van groenten en bloemen.

De schoolmoestuin is een initiatief van oud-schooldirecteur Theo Giesbers en voedselbouseigenaar en ecologisch adviseur Wouter van Eck. Aan Op De Horst wordt ervaringsgericht onderwijs (EGO) gegeven. Naast de standaardvakken als rekenen en taal leren kinderen door ervaren. Zo is er een verkeerstuin op het

schoolplein voor de onderbouw en een keyboardgroep en slagwerkgroep voor de bovenbouw. Natuuronderwijs is een van de uitgangspunten in het EGO-programma. De kinderen gaan bijvoorbeeld mee op avontuur op het Belevenispad van de gemeente: laarzen aan, schepnet en zoekkaarten mee en op onderzoek uit.

Giesbers droomde ervan om een plek te maken waar de kinderen hun eigen groenten konden telen. De oud-directeur las in de krant over de plannen van het Voedselbos Ketelbroek, dat ruim 100 m van de school verwijderd is. Hij nam contact op met Wouter van Eck en vroeg of op die plek ook een tuin voor de school gerealiseerd kon worden. Van Eck was direct enthousiast: „Dat had ik vroeger als kind ook wel gewild.” Het perceel is in bruikleen gegeven aan Op De Horst.

De school heeft bewust voor een moestuin en niet voor een groen schoolplein gekozen. „Onze speelplaats nodigt al volop uit tot spelen hetgeen belangrijk is voor de motoriek. De moestuin ligt 100 m verderop, midden in de natuur en is lopend bereikbaar. Natuurlijk speelt daarin mee dat we ook de mogelijkheid en de ruimte kregen”, legt leerkracht Henk Visser van groep 6 en contactpersoon voor de schoolmoestuin uit.

Effecten

Op De Horst is een vrij kleine basisschool met 175 leerlingen in een door akkers en bossen omringd De Horst (Gemeente Groesbeek). Niet bepaald een omgeving waar je verwacht dat de kinderen natuurgevoel bijgebracht moet worden. „Toch wel”, zegt Visser. „In deze overvolle wereld met al zijn verleidingen zijn de kinderen gewend dat alles kant-en-klaar is. Ze weten niet dat een courgetteplant uit zaad groeit, dat er een bloem in komt en dat er na bestuiving een vrucht wordt gevormd waarvan je lekkere soep kunt maken.”

Het is niet alleen de moestuin die de kinderen laat ervaren hoe de natuur in elkaar steekt. „Op het land naast de tuin staat een groot ooievaarsnest waar elk jaar ooievaars in nestelen. Maar ook de insecten, de pieren in de grond; het helpt allemaal mee in de natuurbeleving van het kind. En wij zien dat de verwondering groot is. Er kan geen biologies op tegen de schooltuin”, meent de meester.

Visser geeft aan dat de leerresultaten er niet negatief door worden beïnvloed. „Als je twee uur per week naar de tuin gaat, kun je op dat moment geen rekenen en taal geven. Daar is echter geen kind slechter van geworden. De kinderen kunnen buiten, in de frisse lucht, bewegen en lekker werken.

Hierdoor neemt de concentratie op het moment dat we weer in de klas zijn toe.” De betrokkenheid van de kinderen is groot en het welbevinden is toegenomen, stelt de leerkracht vast. Ook leren ze samenwerken, want de kinderen hebben twee aan twee een tuintje die ze samen moeten verzorgen. De sfeer op de tuin is goed, „tijdens de lessen gebeurt er zelden iets vervelends”.

Teeltvereisten

De school en Wouter van Eck hebben samen het perceel met een haag van meidoorn, boswilg en linde omzoomd. „We hebben natuurlijk onze ecologische principes, maar binnen de hagen is het aan de school om invulling te geven aan het terrein. Onze enige voorwaarde is dat er biologisch wordt geteeld”, zegt Van Eck. Op de grond rust de bestemming natuur en alles wat er op wordt verbouwd moet SKAL gecertificeerd zijn. Aan de grond in de moestuin mogen geen bodemvreemde stoffen worden toegevoegd. Al het zaai-materiaal is volledig biologisch.

Vrijwilliger opa Toon, een opa van een van de kinderen, coördineert al wat er plaatsvindt op de moestuin. Hij maakt het teeltschema, regelt dat het land wordt bewerkt en bemest, zorgt voor de zaden,

trekt de plantjes voor, hetgeen ook deels in de klas gebeurt, en begeleidt de kinderen tijdens de werkzaamheden.

In februari gaan Henk Visser, opa Toon en een aantal hulpouders om tafel om het nieuwe tuinseizoen voor te bereiden. Vanaf april starten de eerste werkzaamheden. Dit jaar teelden de kinderen courgette, bonen, peulen, koolrabi, prei, aardappelen, zonnebloemen en Lathyrus. Behalve tijdens de twee uren onder schooltijd kunnen de kinderen ook met hun ouders in de avonden of na schooltijd in hun tuintje werken. Het seizoen wordt eind september afgesloten met een oogstfeest. „De tuin wordt dan versierd, twee moeders snijden met de kinderen de groenten en koken soep. Alle kinderen krijgen een schooltuindiploma.”

De kosten van het zaaigoed worden vergoed vanuit subsidie van de gemeente. Verder is alles met de kinderen en de ouders gemaakt, zoals de gereedschapskist en de waterpomp. Er is een sterke sociale binding in De Horst. „Iedereen kent iedereen.” Hierdoor is men bereid in kennis en materialen bij te dragen.

En wat vinden de kinderen er zelf van? „Daarvan is het merendeel enthousiast”, zegt meester Visser. „Een klein deel vindt het minder leuk: Get, alweer courgette-soep!” <

